

OBRAZOVÁ PUBLIKACE „KLEMENT GOTTWALD 1896 - 1953“ _DO ČELA STRANY

Předkládáme Vám kvalitní digitalizovanou kopii oslavné reprezentativní publikace „Klement Gottwald 1896 - 1953“. Čtvrtá kapitola je věnována období, kdy se Klement Gottwald dostal do čela KSČ. Knihu vydal v roce 1954 Ústav dějin Komunistické strany Československa.

Dobový text a fotografie mohou učitelé využít při přípravě zajímavých metodických materiálů pro své žáky, případně s nimi pracovat v hodině nebo semináři, mohou se stát také podkladem pro samostatnou práci či přípravu žáků.

Bibliografická citace: ÚSTAV DĚJIN KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA. Klement Gottwald: 1896 - 1953. 1. vyd. Praha: Orbis, 1954.

Období 1929 - 1933 Pro vyváženost historického přístupu vám přinášíme ukázkou, která pojednává o době, kdy se Klement Gottwald dostal do čela KSČ. Jejimi autory jsou Karel Kaplan a Pavel Kosatík:

V ústředí strany dostal Gottwald na starost její agitačně propagační oddělení. Shromáždil kolem sebe skupinu mladých a nadějných funkcionářů - Jana Švermu, Václava Kopeckého, Jaromíra Dolanského a další. S nimi pak prožil několik nejbližších let, v nichž strana, řízená „pravicovým“ vedením, po volebním úspěchu z roku 1925 postupně vyklízela velkou část svých pozic: příliš se neujala idea stranou ovládaných Rudých odborů, strana neuspěla ani v boji o sociální pojištění pracujících atd. Z nespokojenosti se starým vedením se rodil opoziční, „bolševický“ proud ve straně, v jehož čele stanul Gottwald. Když v červenci 1928 zkrachoval i takzvaný Rudý den strany, začala jím vedená stranická opozice vystupovat veřejně a získala dokonce podporu Komunistické internacionály v Moskvě. Právě Gottwald, a nikoli šéf strany Jílek, dostal od Kominterny za úkol připravit V. sjezd strany v roce 1929. Na tomto sjezdu spor o bolševizaci strany vyvrcholil. Gottwald s podporou svých „karlínských kluků“, mladých stranických radikálů, svrhl Jílkovo vedení a ocitl se v čele KSČ. Nový generální tajemník s sebou přivedl vedení nové, které tvořili Václav Kopecký, Bruno Kóhler, Viliam Široký, Rudolf Slánský, Jan Šverma a několik dalších. Jejich vítězství vedlo k rozkolu strany, poté co ji příznivci Jílkova vedení opustili (a s nimi několik tisíc členů a funkcionářů). Rozštěpily se komunisty kontrolované odbory, 26 poslanců a senátorů KSČ vydalo prohlášení proti sjezdu a obdobně se vyslovilo i sedm známých levicových spisovatelů. V nových parlamentních volbách v říjnu 1929 KSČ ztratila víc než 150 tisíc hlasů a deset poslanců a z druhé nejsilnější strany v ČSR klesla až na čtvrté místo. Úbytek organizovaných členů se povedlo zastavit teprve v polovině třicátých

let. Gottwald se stal generálním tajemníkem strany mladý, ve dvaatřiceti letech. Netušil pochopitelně, že zůstane v čele celé následující čtvrtstoletí. Stejně jako další „kluci“ okolo něj ani on neměl zkušenosti z vrcholné politiky, zato mu nechyběl elán a vnitřní žár, přesvědčení o tom, že on a jeho strana jsou majiteli historické pravdy a jako takoví jsou povoláni změnit svět. Jako poslanec poprvé promluvil z parlamentní tribuny 21. prosince 1929; pronesl později často citovaný projev, v němž s rétorikou sobě vlastní vmetl přítomným poslancům do tváře, že s nimi příslušníci jeho strany jednoho dne zúčtují právě tak, jako ruští bolševici zatočili s carem, buržoazií a Kerenským. Nevzbudil tím až takový ohlas, jako se později, v dobách jeho největší posmrtné slávy, uvádělo; „uvést se“ v parlamentu skandálem patřilo k meziválečnému bontonu komunistických poslanců (asi nejtemperamentněji se ve stejném roce „uvedl“ Václav Kopecký). **BUDOVATEL STRANY** Gottwaldovo vystoupení na V. sjezdu bylo důležité nejen pro stranu a její ovládnutí mladým a bolševickým křídlem, ale také pro sebereflexi samotného Gottwalda. Ve svém referátu označil vznik Československa za výsledek imperialistické války, nikoli za projev dlouhodobé vůle českého a slovenského národa. Šerموval okolo sebe pojmem fašismu, připisoval ho Masarykovi, Hradu i reformním socialistickým stranám. Od Komunistické internacionály převzal ideu důsledně prováděného, a tedy nesmiřitelného třídního boje, který nemůže skončit ničím jiným nežli vítězstvím dělnické třídy nad buržoazií, prostě proletářskou revolucí. Koncepti boje „třídy proti třídě“ si Gottwald osvojil se vším všudy a neopustil ji v celém svém dalším životě. Přijal pojetí své strany jako avantgardní sekty, jež na politické scéně nemá (ani nemůže mít) spojence. Je třeba bojovat proti všem; dokonce i proti sociální demokracii, která směřovala k evolučnímu přetváření politického systému. Podle Gottwaldovy bojovné logiky představovala vlastně hlavní nebezpečí (neboť byla názorově nejbližší), s nímž bylo třeba bojovat. Přestože na V. sjezdu strany zvítězil, nemohl ještě dlouho tvrdit, že je ve své straně svrchovaným pánem. Jeho příchodem do čela zápas o bolševizaci sice vyvrcholil, ale neskončil. Několik dalších let vedl Gottwald boj proti bývalému vedení a odmítal všechny možnosti kompromisu, které doporučovala Kominternu. (Ještě v roce 1945 odmítl Jílkoovo znovupřijetí do KSČ.) Negativně se vymezoval i vůči ostatním směrům ve straně: odsoudil třeba takzvaný šmeralismus; jeho příznivce, jako byl vedle Šmerala například Kreibich nebo Zápotocký, označil za „historickou pravici“ a rozhodl se zbavit je vlivu ve straně - jediný, u koho nakonec udělal výjimku, byl právě Zápotocký. (Později se smířil také se Šmeralem; na politiku strany to však už nemělo vliv.) Přetvoření strany v bolševickém duchu s sebou neslo její plné podřízení Moskvě, sovětskému vedení a Kominterně. Gottwald v KSČ takové pojetí politiky prosadil - ostatně Kominternu byla jeho druhým politickým domovem, v roce 1929 byl zvolen členem její exekutivy, v roce 1934 se zúčastnil příprav sedmého sjezdu tohoto „světového štábu komunistického hnutí“ a nakonec byl zvolen do jeho nejužšího politického sekretariátu. Tím trpěl pro něj v prvních letech, kdy stál v čele strany, musela být nemožnost uplatňovat tuto bolševickou, sektářskou politiku bez omezení - vlivem hospodářské krize byl Gottwald nucen aspoň zčásti přizpůsobit stranu také požadavkům dělníků v závodech. Do té doby hlásal nepřátelství k dělníkům organizovaným v sociální demokracii nebo dokonce u národních socialistů, nyní byl nucen zaujmout smířlivější postoj. Znamenalo to sice odklon od přísných direktiv moskevské Kominterny, avšak strana se tím vyhnula opakování takových neúspěchů, jakým byla například organizace Rudého dne v roce 1928. Že byla tato Gottwaldova taktika správná, se ukázalo v průběhu mostecké stávkou v roce 1932, kde KSČ dokázala koordinovat postup s ostatními dělníckými stranami a získala si tím autoritu u mnoha lidí.

ZDROJ: KAPLAN, Karel a Pavel KOSATÍK. Gottwaldovi muži. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2004, 333 p., [32] p. of plates. ISBN 80-718-5616-9.

DO ČELA STRANY

1929

Mezníkem v dějinách nejen komunistické strany, ale i všeho našeho lidu se stal historický V. sjezd KSČ v únoru 1929, na němž bylo zvoleno bolševické vedení v čele s Klementem Gottwaldem, které dalo straně revoluční bojovou sílu a dovedlo dělnickou třídu na cestu budování socialismu.

„...soudruzi, věřím pevně, že jádro strany tuto krizi překoná. Buržoasie se marně raduje, když myslí, že československé komunistické straně je odzvoněno. Členstvo strany za pomoci Kominterny si svoji stranu ozdraví, překoná krizi strany a učiní stranu bojeschopnou. Myslím, že úlohou sjezdu musí být zlomení starých tradic reformistických, sociálnědemokratických, zlomení pasivity, kterou strana vlekla po celou dobu svého života jako trestanec olovené koule, že sjezd musí zlomit tuto tradici, učinit radikální řez. Tím uschopní stranu, aby si svoji krizi překonala, aby se dovedla postavit masám v čelo a dovedla dostát svým historickým úkolům, aby dovedla kráčet a masy vést cestou sociální revoluce.“

Z projevu Kl. Gottwalda na V. sjezdu KSČ 18. února 1929.

ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ

VILIAM ŠIROKÝ

JAN ŠVERMA

JAROMÍR DOLANSKÝ

VÁCLAV KOPECKÝ

BRUNO KÖHLER

KOLEM KLEMENTA GOTTWALDA SE SOUSTŘEDILI PŘEDNÍ BOLŠEVIČTÍ PRACOVNÍCI.

Od oportunistické pasivity k bolševické aktivitě.

PROTOKOL
V. ŘÁDNÉHO SJEZDU
KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA
(sekce Komunistické Internacionály),

který se konal
 ve dnech 18. až 23. února 1929
 v Praze

Redigoval: agitprop ústředí KSČ.

Nákladem Josefa Hakena za Ústřední výbor Komunistické strany Československa.

„Úkoly, před kterými strana stojí, jsou ohromné, úkoly, které musí strana splnit, jsou přímo nebývalé. Můžeme, soudruzi, s klidným svědomím konstatovat, že V. sjezd komunistické strany dal straně pro tyto těžké boje správný ideologický, politický a organizační směr.“

Kl. Gottwald, Spisy I, str. 229.

ZASEDÁNÍ ROZŠÍŘENÉHO ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KSČ PO V. SJEZDU S KLEMENTEM GOTTWALDEM, JOSEFEM HAKENEM A ANTONÍNEM ZÁPOTOCKÝM ZA PŘEDSEDNICKÝM STOLEM.